

महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतक-यांकडून
व्यवस्थापन अधिनियम २००५ अंतर्गत स्थापन
झालेल्या लघु वितरिकास्तरीय पाणी वापर
संस्थांशी करावयाचा करारनामा मसुदा

महाराष्ट्र शासन
जलसंपदा विभाग
शासन परिपत्रक, क्र.सीडीए-२०२४/(९७/२०२४//लाक्षेवि (कामे)
मंत्रालय, मुंबई-३२,
दिनांक- ११ ऑक्टोबर, २०२४.

वाचा- शासन परिपत्रक क्र. सीडीए-१००९/(१४३/२००९)/लाक्षेवि (कामे), दि. ६ फेब्रुवारी २०१०.

प्रस्तावना-

पाटबंधारे प्रकल्पांवर पाणी वापर संस्था स्थापन करण्यासाठी, महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतक-यांकडून व्यवस्थापन, अधिनियम २००५ या कायद्यांतर्गत, लघु वितरिकास्तरीय पाणी वापर संस्था स्थापन झाल्या आहेत. सदर लघु वितरिकास्तरीय पाणी वापर संस्थांना वितरण प्रणाली सिंचन व्यवस्थापनासाठी हस्तांतर करण्यापूर्वी करावयाच्या करारनाम्याचा मराठी व इंग्रजी मसुदा संदर्भाधिन परिपत्रकान्वये निर्गमित करण्यात आला होता. परंतु सदर करारनामा मध्ये क्षेत्रीय स्तरावरील प्राप्त सूचनांचे आधारे सुधारित मसुदा शासन स्तरावरून निर्गमित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन परिपत्रक —

महाराष्ट्र सिंचन पध्दतीचे शेतक-यांकडून व्यवस्थापन, अधिनियम २००५ अंतर्गत स्थापन झालेल्या सर्व पाणी वापर संस्थांना वितरण प्रणाली सिंचन व्यवस्थापनासाठी हस्तांतर करण्यापूर्वी करावयाच्या सोबत जोडल्या नुसार करारनाम्याच्या सुधारित मसुद्यास मंजूरी देण्यात येत आहे. तरी त्यानुसार पाणी वापर संस्थांशी विहित पध्दतीने करारनामा करण्यात यावा.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक क्र २०२४१०१११७१३००६०२७ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

राज्याचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(वैभव फाळके)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मुंबई

मा.अध्यक्ष/उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.

मा.सभापती/उपसभापती, विधान परिषद, विधान भवन, मुंबई.

मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई.

मा.विरोधी पक्षनेते , विधानसभा यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई.
मा.विरोधी पक्षनेते , विधान परिषद यांचे खाजगी सचिव, विधानभवन, मुंबई.
मा.उपमुख्यमंत्री (वित्त व नियोजन) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
मा.उपमुख्यमंत्री (जलसंपदा) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
सर्व मा.मंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
विधानमंडळ ग्रंथालय, मुंबई (२ प्रती)
सदस्य सचिव, महाराष्ट्र जीवन प्राधिकरण, मुंबई.
मुख्य कार्यकारी अधिकारी, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळ, अंधेरी, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य-१, मुंबई.
महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परीक्षा) महाराष्ट्र राज्य-२, नागपूर.
अप्पर मुख्य सचिव, (जलसंपदा) यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव (लाक्षेवि), जलसंपदा विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
सचिव (प्रकल्प समन्वय), मंत्रालय, मुंबई.
महासंचालक, (मेरी) नाशिक,
सर्व कार्यकारी संचालक, जलसंपदा विभाग,
मुख्य अभियंता (पा) व सह सचिव, जलसंपदा विभाग, यांचे स्वीय सहाय्यक, मंत्रालय, मुंबई.
सर्व मुख्य अभियंता, जलसंपदा विभाग,
सर्व जिल्हाधिकारी,
कृषी संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
सर्व जिल्हा परिषदांचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी
सर्व अधीक्षक अभियंता, जलसंपदा विभाग,
उप सचिव (लाक्षेवि)/उप सचिव (सिं.व्य.) जलसंपदा विभाग, मंत्रालय, मुंबई.
सर्व कार्यकारी अभियंता, जलसंपदा विभाग,
लाक्षेवि (कामे) कार्यासन संग्रहार्थ.

करारनामा

१.० करारनाम्यातील पक्षकार:

- १.१- मा. राज्यपाल, महाराष्ट्र शासन जलसंपदा विभाग यांचेतर्फे कार्यकारी अभियंता, _____ विभाग, (यापुढे जलसंपदा विभाग -जसंवि असे संबोधण्यांत येईल) आणि अध्यक्ष, _____ पाणी वापर संस्था _____ (म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ व नियम २००६ अंतर्गत नोंदणी क्रमांक अन्वये गठीत झालेली आणि महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक _____ रोजीच्या राजपत्रात अधिसूचना क्र.३ अन्वये अधिसूचित झालेली) या दोघांमध्ये महाराष्ट्र सिंचन शेतकरी व्यवस्थापन कायदा २००५ (यापुढे अधिनियम असे संबोधण्यांत येईल) मधील कलम क्रमांक २१ व २९ अन्वये हा करारनामा करण्यांत येत आहे.
- १.२ - या करारनाम्यात वापरलेल्या विविध संज्ञेच्या व्याख्या आणि उद्धृत केलेल्या कलामांचे क्रमांक हे म.सिं.शे.व्य. २००५ अधिनियमानुसार आहेत. या करारनाम्यात जलसंपदा विभाग कार्यकारी अभियंता किंवा त्यांचा प्राधिकृत प्रतिनिधी यांना कालवा अधिकारी संबोधण्यात येईल.

२.० - करारनाम्याची उद्दीष्टे:

- २.१ - _____ जिल्ह्यातील _____ तालुक्यातील _____ नदीच्या उपखो-यातील _____ सिंचन प्रकल्पातील _____ मुख्य कालव्यावरील वितरीका क्रमांक _____ वरील लघुवितरीका क्रमांक _____ वरील पाणी वापर संस्थेस _____ हेक्टर लागवडी लायक क्षेत्र सिंचन व्यवस्थापनाकरिता हस्तांतरित करणे. तथापि, व्यवस्थापनेच्या हेतुने पाणी वापर संस्थेस हस्तांतरित केलेल्या कालवा प्रणालीची मालकी अधिनियमाच्या कलम क्र.६९ अन्वये यापुढे राज्य शासनाकडे राहिल.
- २.२ - उपरोक्त सिंचन प्रणाली पाणी वापर संस्थेकडे हस्तांतरित केल्यानंतर पाण्याचे लाभधारकांना समन्यायी वाटप व पाणी वापराच्या कार्यक्षमतेत व पिकांच्या उत्पादकतेत सुधारणा करण्याची जबाबदारी संबंधित पाणी वापर संस्थेवर राहिल.

३.० - पाणी वापर हक्क :

- ३.१ - नैसर्गिक तसेच प्रकल्पाव्दारे पाणी वापर संस्थांच्या लाभक्षेत्रात उपलब्ध होणा-या पाण्यावर “म.ज.नि.प्रा” ने निश्चीत केलेल्या तत्वानुसार पाणी वापर संस्थेच्या वाटयाच्या पाणी वापराचा हक्क संस्थेस राहिल. यामुळे पाझरामुळे लाभक्षेत्रास उपलब्ध होणा-या पाण्याचाही समावेश राहिल.
- ३.२ -हेक्टर निर्धारित लागवडीलायक क्षेत्राकरिता (सीसीए) महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरणाने (म.ज.नि.प्रा) निश्चीत केल्याप्रमाणे सर्वसाधारण वर्षात संस्थेचा मंजूर पाणी वापर हक्क रब्बी व उन्हाळी हंगामातसहस्र घनमीटर असेल.
- ३.३ - जसंवि दरवर्षी १५ ऑक्टोबर रोजी जलाशयातील पाणी साठा लक्षात घेऊन रब्बी (१५ ऑक्टोबर ते २८ फेब्रुवारी) व उन्हाळी (०१ मार्च ते ३० जुन) हंगामाकरिता स्वतंत्ररित्या देय पाणी वापर हक्क व विहित पाणी वापर हक्क निश्चीत करेल.
- ३.४ - म.ज.नि.प्रा अधिनियमाच्या कलम (३) अन्वये दर तीन वर्षांनी मंजूर पाणी वापर हक्काचे पुनर्विलोकन करता येईल.
- ३.५ - खरीप हंगामात (०१ जुलै ते १४ ऑक्टोबर) पाणी वापर हक्क विहित करण्यांत येणार नाही. खरीपातील पाणी पुरवठा हा संरक्षणात्मक सिंचनाकरिता १-२ पाणीपाळ्या एवढाच असेल. पाणी

साठयाच्या अथवा प्रकल्पाच्या संकल्पनेतील नियोजित पाणी वापराच्या २० टक्के एवढ्यापर्यंत खरीपातील पाणी पुरवठा मर्यादित असेल.

३.६ - रब्बी हंगामात न वापरलेला देय पाणी वापर हक्क पाणी वापर संस्थेस उन्हाळी हंगामात वापरता येईल. बाष्पीभवन व वहनव्यय लक्षात घेऊन जसंवि उन्हाळयातील देय पाणी वापर हक्क नव्याने निश्चीत करेल व तसे संस्थेस कळवेल.

३.७ - खाली नमूद केलेल्या बंधनांच्या अधिन राहून देय पाणी वापर हक्काच्या मर्यादेत पाणी वापर संस्थेस विविध पिके घेण्याचे स्वातंत्र्य असेल.

१.

२.

३.

३.८ - नैसर्गिक कारणामुळे प्रकल्पात पुरेसा पाणीसाठा न झाल्यास पर्यायाने पाणी वापर संस्थेस पुरेसा पाणीसाठा न झाल्यास त्यास शासन जबाबदार राहाणार नाही.

४.० - पाणीपट्टीचे दर :

४.१ - संस्थेच्या मुखाशी दर हंगामात घनमापन पद्धतीने करावयाच्या पाणी पुरवठ्याच्या पाणीपट्टीचे दर म.ज.नि.प्रा ने निश्चीत केल्याप्रमाणे असतील. करारनामा ज्या दिवशी होईल त्यादिवशी म.ज.नि.प्रा चा पाणीपट्टी दरासंबंधीचा जो आदेश अंमलात असेल त्याप्रमाणे पाणीपट्टीचे दर लागू होतील. म.ज.नि.प्रा चा उपरोक्त आदेश नसल्यास त्यादिवशी लागू असलेल्या शासन निर्णयानुसार पाणीपट्टीचे दर लागू होतील. म.ज.नि.प्रा च्या पाणीपट्टी दरासंबंधीच्या आदेशात काही सुधारणा झाल्यास करारनाम्याच्या दुस-या व तिस-या वर्षात पाणीपट्टीचे सुधारित दर लागू होतील.

५.० - भूजल व पाण्याचा पुर्नवापर :

५.१ - म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २५(१) अन्वये पाणी वापर संस्थेला सिंचनासाठी स्वतःच्या खर्चाने पाण्याचा पुनर्वापर करण्याचे स्वातंत्र्य असेल. अशा प्रकारे पाण्याचा पुनर्वापर करण्यासाठी संस्थेला कोणताही जादा आकार जसंवि स दयावा लागणार नाही.

५.२ - म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २५(१) अन्वये पाणी वापर संस्थेला कालव्याच्या पाण्याबरोबरच किंवा अन्यथा त्यांच्या लाभक्षेत्रातील भूजलाचा विहित रितीने वापर करण्याचे स्वातंत्र्य असेल. भूजलाचा वापर केल्याबद्दल संस्थेला कोणताही जादा आकार जसंवि स दयावा लागणार नाही.

५.३ - पाणी वापर संस्थेला आपल्या सदस्यांवर पुनर्वापर केलेल्या पाण्याच्या किंवा भूजलाच्या (विहिरीच्या / शेततळाच्या) वापरासाठी यथोचित पाणीपट्टी बसविण्याचा अधिकार पाणी वापर संस्थेस असेल.

६.० - जलसंपदा विभागाची कर्तव्ये व जबाबदा-या :

६.१ - जसंवि खालील कर्तव्ये पार पाडेल आणि त्याकरिता जबाबदार असेल.

(१) करार करण्यांत आल्याच्या दिनांकापासून तीन महिन्यांच्या आत पाणी वापर संस्थेच्या पदाधिका-यांसोबत संस्थेच्या लाभक्षेत्रातील संपूर्ण कालवा व्यवस्थेची म.सिं.प.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २२(१) मधील व्याख्येप्रमाणे प्राथम्य -१ व २ च्या सुच्यांप्रमाणे पुर्नस्थापनेची कामे निश्चीत करणे.

(२) म.सिं.प.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २२(३) अन्वये संयुक्त तपासणी च्या निष्कर्षाची पाणी वापर संस्था व कालवा अधिकारी यांनी स्वाक्षरी केलेल्या दोन प्रतींमध्ये नोंद ठेवणे व एक प्रत संस्थेस देणे. तथापि

संयुक्त तपासणीनंतर तयार केलेल्या प्राथम्य -१ व २ च्या सुच्या अंतिम असतील व त्यात पुढे बदल करता येणार नाही.

- (३) म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २२(५) अन्वये संयुक्त तपासणीवर आधारित हाती घेण्यात यायच्या प्राथम्य -१ व २ च्या कामांची यादी तयार करणे.
- (४) म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २२ (५) अन्वये प्राथम्य-१ ची कामे संयुक्त तपासणीच्या तारखेपासुन १२ महिन्यांच्या आत पूर्ण करणे व चाचणी घेतल्यानंतर पाणी वापर संस्थेस ती हस्तांतरित करणे.
- (५) म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २२ (५) अन्वये वरीलप्रमाणे हस्तांतरण झाल्यानंतर प्राथम्य-२ ची कामे जास्तीतजास्त अठरा महिन्यांच्या आत अथवा अपवादात्मक परिस्थितीत कालवा अधिका-याने वाढविलेल्या कालावधीत पूर्ण करणे.
- (६) म.सिं.शे.व्य. कायदा २००५ कलम २३ (१) अन्वये पाणी पुरवठ्याच्या जागी कालव्यावर योग्यरित्या प्रवाहमापन करणारे साधन किंवा साधने पुरवणे व ती योग्यप्रकारे काम करीत असल्याची खात्री करणे
- (७) हंगामाच्या सुरुवातीस पाणी वापर संस्थांबरोबर संयुक्त बैठक आयोजित करणे, कार्यचलन वेळापत्रक अंतिम करणे आणि जल व्यवस्थापनांशी संबंधीत अन्य आवश्यक माहिती संस्थेस पुरवणे.(८)
- म.ज.नि.प्रा ने नियुक्त केलेल्या विनियमकाचे नांव उपरोक्त बैठकीमध्ये संस्थेस सांगणे.
- (९) पाण्याचे हिशोब ठेवण्यासाठीचे विहित नमुने संस्थेस पुरवणे आणि ते भरण्यासाठी संस्थेस मार्गदर्शन करणे.
- (१०) पाणी वापर संस्था अथवा विनियमकाने निदर्शनास आणलेल्या पाणी पुरवठ्यातील त्रुटी पुरवठ्याच्या जागी दुरुस्त करणे.
- (११) देय पाणी वापर हक्कानुसार घनमापन पध्दतीने लघुवितरीकेच्या मुखाशी पाणी वापर संस्थेला पाणी पुरवठा करणे.
- (१२) म.ज.नि.प्रा च्या पाणीपट्टी दराच्या आदेशात विहित केल्याप्रमाणे आकारणी करुन दर हंगामाच्या अखेरीस पाणीपट्टीचे बिजक / देयक पाणी वापर संस्थेस देणे व ते मुदतीत, लागू असल्यास दंडासह वसूल करणे.
- (१३) राज्य शासनाच्या आदेशाप्रमाणे/ म.ज.नि.प्रा च्या पाणीपट्टी दरा संदर्भातल्या आदेशाप्रमाणे करार करण्याच्या दिनांकास लागू असेल त्या नुसार आणि त्यात वेळोवेळी केलेल्या सुधारणांप्रमाणे पाणी वापर संस्थेस देखभाल व दुरुस्ती निधी उपलब्ध करुन देणे
- (१४) देखभाल व दुरुस्ती निधीच्या पाणी वापर संस्था करत असलेल्या विनियोगाचे संनियंत्रण म.ज.नि.प्रा ने पाणीपट्टी दर संदर्भातील आदेशात निश्चीत केलेल्या कार्यपध्दतीने करणे आणि कालवा प्रणालीची देखभाल संस्थेमार्फत योग्य प्रकारे होत आहे याची संयुक्त तपासणीव्दारे सुनिश्चीती करणे.
- (१५) प्रत्येक हंगामाच्या अखेरीस पाणी वापर संस्थेच्या लाभक्षेत्रातील सिंचित झालेले क्षेत्र, इत्यादी माहिती संकलीत करणे; प्रत्येक सहस्र घनमीटर पाण्याने किती क्षेत्र सिंचित झाले आहे हे दर्शवणारा संस्थेचा जललेखा अहवाल तयार करणे; जललेखा अहवालाच्या आधारे संस्थेची प्रगती दर्शवणारा बॅच मार्कींग अहवाल दरवर्षी जसंवि ने तयार करणे.
- (१६) कालवा प्रचालन व देखभाल दुरुस्ती संदर्भात पाणी वापर संस्थेस आवश्यकते व आवश्यक तेव्हा तांत्रिक व व्यवस्थापकीय मार्गदर्शन करणे. कालवा प्रचालन,देखभाल व दुरुस्ती आणि पाणी वापर हक्क याबाबतीत तांत्रिक मार्गदर्शक तत्वे/ तांत्रिक संहिता मराठीत प्रसृत करणे.
- १७) पाणी वापर संस्थेस प्रशिक्षण व तांत्रिक सहाय्य देणे.

१८) सचिवाचे वेतन व भत्ते हे पाणी वापर संस्थेमार्फत देण्यांत येईल. पाणी वापर संस्थेची व्यवस्थापन समिती यांनी नियुक्त केलेल्या सचिवाची सर्व कामे व अभिलेखांची तपासणी सक्षम कालवा अधिकारी यांचेमार्फत केल्यानंतर समाधानकारक नसल्यास कार्यकारी अभियंता मार्फत पाणी वापर संस्थांना अनुज्ञेय व पुढील देय अनुदान वितरित करण्यात येणार नाही.

७.० - पाणी वापर संस्थांची कर्तव्ये व जबाबदा-या:

७.१ - खाली नमूद केलेल्या कर्तव्ये व जबाबदा-यांच्या विशेष संदर्भात म.सिं.शे.व्य. अधिनियमाच्या ५२ प्रमाणे पाणी वापर संस्था कामे करेल व आपले अधिकार वापरेल.

(१) जसंवि कडून देय पाणी वापर हक्क प्राप्त झालेवर संचालक मंडळाची बैठक बोलावणे; पाणी वाटपासंदर्भात सदस्यांना माहिती देणे; सदस्यांना सिंचनाचे पास देण्याकरता त्यांचेकडून पाणी अर्ज मागवणे;

(२) सदस्यांकडून मागणी प्राप्त होताच ती संकलीत करणे; पाणी पाळ्यांची संख्या,प्रत्येक पाणी पाळीचा कालावधी व तारखा,देय पाणी वापर हक्काच्या मर्यादेत प्रत्येक पाणी पाळीत लागणा-या पाण्याचे घनफळ,इत्यादी बाबी निश्चीत करणे व संयुक्त बैठकीपूर्वी ही सर्व माहिती जसंवि स कळविणे.

(३) ज्यांना मंजूर पाणी पास दिले आहेत अशा सदस्यांना त्यांच्या मागणीनुसार चारीच्या “पुच्छ भागाकडून मुखाकडे (टेल टू हेड) अशा क्रमानेच काटेकोरपणे पाणी पुरवणे

(४) संस्थेच्या सर्वसाधारण सभेने मान्यता दिलेल्या पाणीपट्टीच्या दरांप्रमाणे सदस्यांना पाणीपट्टी आकारणे.

(५) संस्थेच्या सर्वसाधारण सभेने ठरविलेल्या पध्दतीने सदस्यांकडून मागील थकबाकी वसूल करणे.

(६) पाणी वापर संस्थेला हस्तांतरित केलेल्या कालवा प्रणालीची देखभाल दुरुस्ती करणे; कालवा प्रणालीच्या सुयोग्य देखभालीकरता देखभाल- दुरुस्तीच्या निधीचा विनीयोग करणे आणि विहित नमुन्यात निधीच्या विनियोगाबाबतचे प्रमाणपत्र जसंवि स देणे.

(७) शेतचा-या व शेतचर चांगल्या अवस्थेत राहण्यासाठी सदस्य त्यांची देखभाल करतील याची सुनिश्चीती करणे.

(८) सुक्ष्म सिंचनाचा सदस्यांनी अवलंब करून पाण्याची बचत करावी याकरिता त्यांना प्रोत्साहन देणे.

(९) पाण्याचे हिशेब विहित नमुन्यात ठेवणे व पाणी पातळी नोंदीतील तफावत जसंवि कडून त्वरीत दुरुस्त करून घेणे.

(१०) पाणीपट्टीच्या बिजकांप्रमाणे /देयकाप्रमाणे विहित मुदतीच्या आत जसंवि कडे पाणीपट्टी भरणे.

(११) लेखा-पुस्तके व अन्य अभिलेखे अद्ययावत ठेवणे; लेखा परीक्षकाकडून लेखा परिक्षण करून घेणे; दरवर्षी ३० सप्टेंबर पूर्वी (म.सिं.शे.व्य.नियम २००६- क्र.३८ चा नियम) लेखा- अहवाल जसंवि स सादर करणे आणि सदस्य व जसंवि यांचेसाठी माहिती खुली करण्याचे हेतुने वार्षिक अहवाल प्रकाशित करणे.

१२) पाणी वापर संस्थेस तिच्या कार्यक्षेत्रात कोणतेही पिक घेण्याचे पूर्ण स्वातंत्र्य असेल तथापि शेतजमिनी पाणथळ/क्षारपड होणार नाहीत तसेच अन्य प्रकारे पर्यावरणाचा -हास होणार नाही याची जबाबदारी पाणी वापर संस्थेची असेल.

१३) उपरोक्त १ ते १२ मध्ये नमूद करण्यात आलेली सर्व कामे प्रभावीपणे अंमलबजावणी व कार्यवाहीसाठी सक्षम सचिवांची नेमणूक करणे पाणी वापर संस्थेच्या व्यवस्थापन समिती यांना बंधनकारक आहे.

८.० - वादनिवारण :

- ८.१ - करारात समाविष्ट असलेल्या कोणत्याही बाबतीत, पाणी वापर संस्था व कालवा अधिकारी यांच्यात कोणताही विवाद उदभवल्यास, त्यावर संबंधीत अधीक्षक अभियंता म.सिं.शे.व्य. अधिनियमाच्या कलम २२(७) अन्वये निर्णय देतील व त्यांचा त्या प्रकरणातील निर्णय हा अंतिम असेल.
- ८.२ - पाणी वापर संस्थेच्या सदस्यांमध्ये तिची रचना, व्यवस्थापन अधिकार व कार्ये यांचे संबंधीत कोणताही विवाद किंवा मतभेद उदभवल्यास, तो संबंधीत पाणी वापर संस्थेच्या व्यवस्थापन समितीकडून सोडविला जाईल.
- ८.३ - पाणी वापर संस्थेचा सदस्य आणि तिची व्यवस्थापन समिती यांच्यामध्ये कोणताही विवाद किंवा मतभेद उदभवल्यास, उच्च स्तरीय संस्था गठीत होईपर्यंत कालवा अधिकारी यांच्याकडून विवाद सोडविला जाईल.
- ८.४ - देय पाणी वापर हक्काच्या मर्यादेत पाणी वापर संस्थेने केलेल्या मागणीनुसार जसंवि ने घनमापन पद्धतीने पाणी पुरवठा करण्याबाबत म्हणजे पाणी वापर हक्क जाहीर करणे व देणे याबाबतचा कोणताही विवाद किंवा मतभेद कालवा अधिकारी किंवा उच्चस्तरीय संस्था यांनी न सोडविल्यास ते प्रकरण म.ज.नि.प्रा. अधिनियमाच्या कलम २२(१) अन्वये प्राथमिक विवाद निवारण अधिका-यापुढे उपस्थित करता येईल. प्रस्तुत करारा संदर्भात हे निर्देशित प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारी आहेत.
- ८.५ - प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारी, विवादानुसार सुनावणी करतेवेळी, विहित करण्यांत येईल अशी कार्यपद्धती अनुसरील.
- ८.६ - प्राथमिक विवाद निवारण अधिका-याच्या आदेशाने पाणी वापर संस्था व्यथित झाल्यास, असा आदेश मिळाल्याच्या दिनांकापासून साठ दिवसांच्या आत पाणी वापर संस्थेला म.ज.नि.प्रा. अधिनियमाच्या कलम २२ (२) (३) (४) अन्वये म.ज.नि.प्रा. कडे अपिल दाखल करता येईल.

९.० - शास्ती व नुकसान भरपाई :

- ९.१ - पाणी वापर संस्थेने पाणीपट्टी न भरल्यास शास्तीच्या विहित तरतुदी अंमलात आणण्याचा अधिकार जसंवि स असेल.
- ९.२ - देय पाणी वापर हक्काप्रमाणे मागणी केलेल्या व संस्थेने न वापरलेल्या पाण्यावर, म.ज.नि.प्रा ने निश्चीत केलेप्रमाणे, किमान आकार बसविण्याचा अधिकार जसंविस असेल परंतु देय पाणी वापर हक्काप्रमाणे पाणी उपलब्ध करून दिले गेले नसल्यास तसा किमान आकार लावला जाणार नाही.
- ९.३ - धरणात पुरेसा पाणी साठा उपलब्ध असूनही जर देय पाणी वापर हक्काप्रमाणे जसंवि पाणी उपलब्ध करून देऊ शकला नाही तर महाराष्ट्र पाटबंधारे अधिनियम १९७६ मधील कलम ७८ अन्वये नुकसान भरपाईचा निर्णय घेण्यांत येईल.
- ९.४ - सदस्यांनी पाण्याची मागणी न केल्यास किंवा पाणी अर्ज मंजूर करून सिंचन- पास दिल्यावरही सदस्यांनी पाणी वापर न केल्यास आपल्या सदस्यांकडून किमान आकार वसूल करण्याचा अधिकार संस्थेस असेल परंतु मंजूरीप्रमाणे सदस्यास पाणी पुरवठा झाला नसल्यास तसा किमान आकार लावला जाणार नाही.
- ९.५ - पाणी वापर संस्था स्थापन झाल्यानंतरची पाणीपट्टीतील थकबाकी सदस्यांनी न दिल्यास त्यांचा पाणी पुरवठा थांबविण्याचा अधिकार संस्थेस असेल.

१०.० - पुनर्विलोकन :

१०.१ - शासनाच्या पूर्वपरवानगीने व करार नाम्यातील दोन्ही पक्षकारांच्या सहमतीने करारनाम्यात बदल करता येतील.

११.० - संकीर्ण :

११.१ - या करारनाम्यात ज्या मुद्दयांच्या व व्याख्यांचा समावेश केलेला नाही अथवा या करारनाम्यातील कोणत्याही कलमात काही त्रुटी असल्यास म.ज.नि.प्रा. अधिनियम २००५ व म.सिं.शे.व्य. अधिनियम २००५ मधील संबंधीत तरतुदींचा आणि म.पा. अधिनियम -१९७६ मधील लागू असलेल्या तरतुदींचा संदर्भ घेतला जाईल.

११.२ - हा करारनामा ,कारारनाम्यातील संबंधित पक्षकारांकडून किंवा त्यांच्या कायदेशीर उत्तरधिकाऱ्यांकडून रद्द करण्यात येत नाही तोपर्यंत वैध असेल, आणि करारनाम्यातील पक्षकारांच्या परस्पर समंतीने कोणत्याही वेळी त्यात फेरबदल करता येऊ शकेल .

११.३ - हा करारनामा अस्तित्वात आल्यानंतर लघुवितरीका किंवा अन्य स्तरावरील पाणी वापर संस्थांशी यापूर्वी शासनाने केलेले करारनामा रद्द होतील.

१२.० - परिशिष्टे:

१२.१ - या करारनाम्यास खालील परिशिष्टे जोडण्यांत आली आहेत —

- (१) महाराष्ट्र शासनाच्या राजपत्रात प्रकाशित केलेल्या अधिसूचना क्र.१,२ व ३ च्या प्रती.
- (२) संस्थेच्या कार्यक्षेत्राच्या अदययावत नकाशाची प्रमाणित प्रत.
- (३) लघुवितरिका स्तरीय पाणी वापर संस्थेच्या सदस्यांच्या अदययावत यादीची प्रमाणित प्रत.
- (४) प्रवाह मापकाचा नकाशा (लंबछेद,काटछेद व प्रवाह मापकाचे ठिकाण दर्शविणारी साखळी) आणि प्रवाह- तक्ता.
- (५) पाणी वापर संस्थेस हस्तांतरित केलेल्या मत्तांची यादी.
- (६) कंत्राट व्यवस्थापन समिती संदर्भातील शासन निर्णयाची व कंत्राट व्यवस्थापन समिती स्थापन करण्याकरिता काढलेल्या आदेशाची प्रत.

१२.२ - पाणी वापर संस्थेने मागणी केल्यास देता येतील अशी विभाग कार्यालयात उपलब्ध असलेली परिशिष्टे.

- अ) प्रकल्प दर्शक नकाशा.
 - ब) लघु वितरीकेची महत्वाची वैशिष्ट्ये.
 - क) लघुवितरिकेवरील सर्व बांधकामांची नावे व साखळी क्रमांक.
 - ड) लघुवितरीकेचे संकल्पन दर्शविणारे विवरणपत्र.
 - इ) लघु वितरीकेकरिता संपादित केलेल्या जमिनीच्या सिमारेषा व तत्सम तपशिल दर्शविणारा गांव-नकाशा.
- करारनाम्यातील सर्व अटी व कागदपत्रे आम्ही वाचली आहेत. पूर्ण अभ्यासाअंती करारनाम्यातील सर्व अटी आम्हाला मान्य आहेत म्हणून संयुक्त करारनाम्यावर आम्ही सहया करित आहोत.

स्थळ :

दिनांक :

अध्यक्ष

----- पाणी वापर संस्था

कार्यकारी अभियंता

..... विभाग